

«MottakerNavn»
«Adresse»
«PostNr» «Poststed»
«Kontakt»

Trondheim, 28.06.2024

Deres ref.:
«Ref»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/5705

Saksbehandler:
Lise Rognes

Vedtak i klagesak om skadefelling av ulv i Nore og Uvdal og omkringliggende kommuner

Vi viser til klagen på Statsforvalteren i Oslo og Vikens vedtak 9. august 2023. Klagesaken ble oversendt til oss 29. september 2023. Klagen er fremsatt innenfor tidsfristen.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalterens vedtak.

Vedtaket er fattet etter rowiltforskriften § 9 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Bakgrunn for saken

I tidsperioden 29. juli til 4. august 2023 var det i Nore og Uvdal skader fra det som ble bedømt til å være gaupe. Samtidig ble det i tidsperioden 31. juli 2023 til 4. august 2023 funnet sau som en mistenkte kunne være tatt av gaupe, men skadebildet var atypisk. Etter nærmere undersøkelser konkluderte Statens naturoppsyn med at skadene var utført av ulv.

På grunn av usikkerhet knyttet til skadevolder på tapt sau i området ble det satt ut flere viltkameraer i området. Det ble 8. august 2023 tatt bilde av en ulv på et av de utsatte viltkameraene, og samtidig ble det funnet 3 sau drept i området, 2 søyer og 1 lam. Søylene ble samme dag bekreftet tatt av ulv.

Statsforvalteren fattet vedtak 9. august 2023 om skadefellingstillatelse på en ulv på eget initiativ, men etter ønske fra husdyreieren i området.

Statsforvalteren ga 8. august 2023 skadefellingstillatelse på en gaupe i samme området. Dette med begrunnelse av at det var usikkerhet rundt hvilket rowilt som var skadevolder, og at det var tatt bilde av gaupe like i nærheten av området hvor det var tatt sau. Denne skadefellingstillatelsen ble trukket tilbake den 15. august 2023 etter at SNO gjorde om på sin konklusjon om hvilken skadevolder som var ansvarlig for skadene (fra gaupe til ulv).

Klagene

Det er mottatt en klage fra Aktivt Rovdyrvern (ARV) og to klager fra NOAH – for dyrs rettigheter (NOAH) begge fra 11. august 2023.

Klagen fra ARV kan oppsummeres slik:

- Vilkårene i rovviltforskriften § 9 er ikke oppfylt
- ARV viser til skadesituasjonen og at det er tvil om hvilken art som er skadegjører
- Statsforvalteren har fattet vedtaket på eget initiativ
- Det er ikke gjort noen vurderinger av individets genetiske status
- Statsforvalteren har ikke kompetanse til å treffe vedtak om bruk av løs, på drevet halsende hund i fellingsforsøket

Klagen fra NOAH kan oppsummeres slik:

- Vilkårene i rovviltforskriften § 9 er ikke oppfylt
- Det er høyst alvorlig at statsforvalteren tillater bruk av løs, på drevet halsende hund i skadefellingsforsøket og viser til at bruken er i strid med ynglefredningsprinsippet, internasjonale forpliktelser, dyrevelferdsloven mv.

Miljødirektoratet viser til klagene i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Statsforvalteren vurderer at klagen ikke gir grunnlag for å endre vedtaket og har derfor sendt klagen til oss for å avgjøre saken.

Vi viser til statsforvalterens oversendelsesbrev.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Rettslige rammer

Det rettslige utgangspunktet er at ulven er en fredet art. Statsforvalteren kan likevel fatte vedtak om skadefelling av ulv for å forhindre fremtidig skade på husdyr eller tamrein, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling fastsatt av rovviltnemnden eller Miljødirektoratet, jf. rovviltforskriften § 9.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i den regionale forvaltningsplanen. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal i vurderingen særlig tas hensyn til

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling

- potensialet for fremtidige skader
- muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

En skadefellingstillatelse skal være rettet mot bestemte skadegjørende individ, og vedtak skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr.

En tillatelse forutsetter at grunnvilkårene om at fellingene ikke er til skade for bestandens overlevelse og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte, er oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 18 annet ledd.

Kvoter for betinget skadefelling

I perioden 1. juni 2023 til og med 15. februar 2024 har de regionale rovviltnemndene myndigheten til å fastsette kvoter for betinget skadefelling til statsforvalterne dersom bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. rovviltforskriften § 8, jf. § 7.

I region 2 er det ikke fastsatt regionalt bestandsmål for ulv og nemnda har myndighet til å fastsette kvoter for betinget skadefelling til statsforvalterne, jf. rovviltforskriften §§ 4, 7 og 8. Rovviltnemnda i region 2 har i vedtak 11. mai 2023 fastsatt en kvote på 2 ulv for betinget skadefelling til statsforvalteren. Vedtaket ble påklaget til Klima- og miljødepartementet som opprettholdt vedtaket i klageavgjørelse 21. juli 2023.

På vedtakstidspunktet var det ikke felt dyr på kvoten.

Miljødirektoratet bemerker at Statsforvalteren i Oslo og Viken fattet vedtak om skadefelling 9. august 2023. Vi vurderer at vedtaket er fattet innenfor rammene for delegert myndighet og innenfor fastsatt kvote.

Bestandens overlevelse

Skadefelling skal kun iverksettes dersom uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Statsforvalteren har i sitt vedtak redegjort for bestanden og vurdert at det konkrete uttaket er innenfor bestandens tåleevne. Bestandens tåleevne er også vurdert i rovviltnemndas vedtak om kvote for betinget skadefelling. På vedtakstidspunktet var det ikke felt dyr på kvoten. Vi er enige med statsforvalteren at vedtaket er innenfor den betingede kvoten fastsatt av rovviltnemnda og også innenfor bestandens tåleevne.

Områdets betydning som beitemark

Området hvor skadene har oppstått er innenfor beiteprioritert område hvor det i aktuelt beiteområde slippes over 1300 sau. Inkluderes omkringliggende beiteområder slippes det mellom 3800 og 4000 sau på utmarksbeite. Statsforvalteren anser at området har stor betydning som beitemark. Vi tiltrer denne vurderingen og vurderer at vilkåret om områdets betydning som beitemark er oppfylt.

Skadeomfang og potensiale for skade

Tillatelsen til skadefelling er gitt med hjemmel i rovviltforskriften § 9 med tilhørende kommentarer. Som det fremgår av kommentarene er skadefelling et virkemiddel som kan

iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon. Et element for å iverksette en skadefelling, er at det foreligger kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises som tatt av rovvilt.

I særskilte tilfeller kan skadehistorikken og skadepotensialet være så omfattende og sannsynlig, at uttak uten direkte forutgående skade kan vurderes. Det må da være en viss nærhet i tid til skadene potensielt kan oppstå.

Statsforvalteren vurderte at området var et viktig beiteområde for sau og at potensiale for fremtidig skade var stort. På vedtakstidspunktet var det dokumentert 7 sau tatt av ulv.

Statsforvalteren vurderte også at skadepotensialet var stort dersom det var samme ulv som var registrert i Telemark/Agder. Denne ulven hadde tatt et betydelig antall sau i Telemark/Agder over en 10-11 dagers periode.

Statsforvalteren viste videre til at erfaringer fra tidligere år viser at ulv som oppholder seg i områder hvor sau beiter, kan forårsake omfattende skader på kort tid. Statsforvalteren vurderte at potensialet for fremtidig skade var stort dersom ulven fortsatte å oppholde seg i området.

Miljødirektoratet er enig i statsforvalterens vurderinger av skade og skadepotensiale og vurderer at vilkåret om skadeomfang og potensiale for skade er oppfylt.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens vurderinger om mulighetene for å sette inn andre forebyggende tiltak for å forhindre fremtidig skade, og at det i den aktuelle situasjonen ikke var andre tilfredsstillende forebyggende løsninger enn å iverksette skadefelling. Det at området er et prioritert beiteområde, har betydning for hvor inngripende tiltak som vil være aktuelle å iverksette. Miljødirektoratet slutter seg Statsforvalterens vurderinger.

Identifisering av skadegjørende art og individ

ARV anfører at det på vedtakstidspunktet hersket tvil om hvilket individ og art som var skadegjører og at vedtaket var i strid med regelverket. Det fremgår av statsforvalterens vedtak at det innledningsvis var tvil om hvilken art som var skadegjører og det ble gitt tillatelse til skadefelling av ei gaupe i vedtak 8. august 2023. På grunn av usikkerheten knyttet til skadegjørende art, ble det satt ut flere viltkamera. Samme dag som vedtaket ble fattet ble det tatt bildet av en ulv på et av de utsatte viltkameraene, samtidig som det ble funnet sauer bekreftet drept av ulv i området. Miljødirektoratet bemerker at med denne informasjonen er det ikke tvil om at det er ulv som er skadegjører og det er korrekt av statsforvalteren å rette fellingstillatelsen mot denne ulven som skadegjører.

Genetisk viktig ulv

I henhold til nasjonale føringer skal det så langt det er mulig, gjennomføres forsøk på innsamling av DNA-prøver for identifisering av genetisk status før det fattes vedtak om felling. Det er viktig at statsforvalterne gjør en vurdering av om det kan være en mulighet for å få samlet DNA og avklart genetisk status, før vedtak om felling fattes. Samtidig vil det være nødvendig å avveie ønsket om genetisk avklaring for det aktuelle individet, opp mot den tapsrisikoen som påløper ved å utsette

iverksettelse av et skadefellingsforsøk. Skader påført av ulv kan eskalere raskt, hvis felling ikke iverksettes og lykkes.

Statsforvalteren viser i sitt vedtak til at det på vedtakstidspunktet ikke forelå kjent forekomst av genetisk viktige individer i området. I tillegg skal fellingslaget samle inn hår- og møkk for DNA-analyser dersom de kommer over det, samt varsle SNO ved funn av genetisk materiale som må sikres.

Miljødirektoratet er enige med statsforvalteren at det på vedtakstidspunktet ikke forelå opplysninger om genetisk viktig individ i området. I denne konkrete situasjonen med manglende opplysninger om genetisk verdifull ulv, fellingen er i beiteprioritert område hvor potensialet for fremtidig skader vurderes å være stort, samt muligheten for å trekke tilbake vedtaket ved nye opplysninger, er direktoratet enig med statsforvalteren i at hensynet til å iverksette skadefellingsforsøk veier tyngre enn behovet for å utsette iverksettelsen for å få en genetisk avklaring for dette aktuelle individet.

Bruk av hund til fellingsforsøk

Det er anført at bruk av løs, på drevet halsende hund er i strid med ynglefredningsprinsippet, dyrevelferdsloven mv, og at statsforvalteren har ikke myndighet til å fatte vedtak om bruk av virkemidlet.

Klima- og miljødepartementets utarbeidet i 2017 en tiltakspakke med formål å gjøre det lettere å felle ulv utenfor ulvesonen. I forlengelsen av dette delegerte Miljødirektoratet 14. juli 2017 myndigheten til statsforvalterne til å fatte vedtak om bruk av løs, på drevet halsende hund ved skadefelling av ulv. Statsforvalteren har med dette myndighet til å fatte vedtak om bruk av løs, på drevet halsende hund i skadefellingsforsøk på ulv.

Å tillate løs, på drevet halsende hund på den tiden av året hvor vilt med yngle- og hekketid er særlig sårbare, er utfordrende. Statsforvalteren har av den grunn satt vilkår for å begrense ulempene bruken av løs, på dreven halsende hund medfører. Vilårene har til formål å hindre at viltet beskyttes mot faren for unødige påkjenninger og belastninger. Miljødirektoratet vurderer at tiltaket med de gitte vilkår, ikke er i strid med kravene som er satt for å ivareta viltet.

Saksbehandling

ARV er kritisk til at Statsforvalteren fatter vedtaket på eget initiativ. Miljødirektoratet bemerker statsforvalterens kompetanse til å fatte vedtak av eget tiltak er hjemlet direkte i rovviltforskriften § 9 som lyder som følger "*Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om...*" Det er derfor utvilsomt at statsforvalteren har slik kompetanse.

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren sitt vedtak og vurderingene knyttet til klagesaken i oversendelsesbrevet. Vi tiltrer i det vesentlige statsforvalterens vurderinger av saken. Vi finner ikke grunn til å endre Statsforvalterens vedtak.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Lise Rognes
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN	Postboks 325	1502	MOSS
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	Postboks 8013 DEP	0030	OSLO
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL